

Obsah

ÚVODNÍ SLOVO6

ZDROJE A ODKAZY K DOPLŇKOVÝM INFORMACÍM V UČEBNICI, FORMY CITACÍ7

SEZNAM TÉMAT7

CO JE FILOZOFIE8

ČLOVĚK A FILOZOFIE8

 Základní motivy filozofického tázání a předmět filozofie8

POJEM „FILOZOFIE“ A JEHO VÝZNAM9

FILOZOFIE A SPECIÁLNÍ VĚDY9

FILOZOFIE A NÁBOŽENSTVÍ9

ZÁKLADNÍ FILOZOFICKÉ POJMY A PROBLÉMY10

 Jsoucno a bytí10

 Monismus, dualismus, pluralismus; materialismus a idealismus10

FILOZOFICKÉ OBORY10

ANTICKÁ FILOZOFIE12

OBDOBÍ ANTICKÉ FILOZOFIE12

PŘEDSÓKRATOVSKÁ FILOZOFIE12

 Hledání prvotního principu, původu světa12

 Elejská škola a Hérakleitos13

ÚVOD DO FILOZOFIE VRCHOLNÉHO OBDOBÍ16

SOFISTÉ16

SÓKRATÉS16

 Sókratova metoda16

 Platón: Obrana Sókrata17

 Platón: Kritón a Faidón17

 Svoboda a její meze18

 Kynická škola – Antisthenés, Diogenés18

PLATÓN19

 Platónova filozofie19

 Nauka o idejích19

 Platónův ideální stát20

ARISTOTELÉS ZE STAGEIRY22

 Význam Aristotelova učení22

 Aristotelovo dílo23

 Podstata (substance), látka a forma23

 Pohyb, teleologické pojetí přírody24

 Čtyři příčiny24

 Teologie24

 Učení o duši, antropologie24

 Z Aristotelovy etiky25

 Z Aristotelovy logiky – sylogistika25

 Závěr: Srovnání Platónovy a Aristotelovy filozofie25

POZDNÍ ANTIKA: HELÉNISTICKÁ FILOZOFIE A FILOZOFIE OBDOBÍ ŘÍMA27

STOICISMUS27

EPIKÚROS ZE SAMU28

SKEPTICISMUS29

NOVOPLATÓNISMUS – PLÓTINOS30

 Podstata Plóťínova učení30

PATRISTIKA A SCHOLASTIKA31

ÚVOD DO PATRISTIKY A SCHOLASTIKY31

KŘESŤANSTVÍ31

 Příběh Ježíše Nazaretského31

 Obsah křesťanské zvěsti31

 Ježíš Kristus, spása lidského rodu32

 Křesťanství a myšlení antiky32

OBDOBÍ PATRISTIKY A SCHOLASTIKY33

PATRISTIKA33

 Křesťanství a gnóze34

AURELIUS AUGUSTINUS (SV. AUGUSTIN)34

 Bůh a člověk34

 Polemika se skepticismem: „... jestliže se mýlím, jsem“35

 Víra a vědění; důkaz existence Boha35

 „Stvoření z ničeho“36

Augustinovo pojetí času	36
SCHOLASTIKA	37
Vztah rozumu a víry, teologie a filozofie	38
Důkazy boží existence	38
Spor o univerzálie	38
RANÁ SCHOLASTIKA; ANSELM Z CANTERBURY	38
Kritika a obhajoba ontologického důkazu	39
VRCHOLNÁ SCHOLASTIKA; TOMÁŠ AKVINSKÝ	39
Metafyzika Tomáše Akvinského	40
„Pět cest“ sv. Tomáše	41
Tomášova antropologie a epistemologie	41
POZDNÍ SCHOLASTIKA; WILLIAM OCKHAM	41
RENEŠANČNÍ MYŠLENÍ	43
RENEŠANCE A HUMANISMUS	43
RENEŠANČNÍ PLATÓNISMUS	43
MIKULÁŠ KUSÁNSKÝ	43
GIORDANO BRUNO	44
NICCOLÒ MACHIAVELLI	44
THOMAS MORE A THOMMASO CAMPANELLA	44
KOSMOLOGIE – NOVÝ POHLED NA VESMÍR	45
OBDOBÍ REFORMACE	46
FILOZOFIE 17. A 18. STOLETÍ	47
RACIONALISMUS A EMPIRISMUS	47
RENÉ DESCARTES	47
Descartův příklon k mysli a rozumu člověka	47
„Myslím, tedy jsem“	48
Kritérium pravdivosti: Pravdivé je to, co poznáváme jasně a rozlišeně	48
Myslicí substance a rozlehlá substance	48
Ideje – idea Boha	48
Hodnocení a kritika Descartova myšlení I.	49
Hodnocení a kritika Descartova myšlení II.	49
BARUCH SPINOZA	49
Substance neboli příroda neboli Bůh	49
Svoboda a determinismus	50
Rozumová láska k Bohu	50
Hodnocení a kritika Spinozova myšlení	50
GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ	50
Leibnizova pluralistická koncepce	50
Theodicea	50
BLAISE PASCAL	51
Rozpornost, paradoxnost lidského údělu	51
Meze lidského rozumu	52
Náboženství jako „věc srdce“ a „skrytý Bůh“	52
JAN AMOS KOMENSKÝ	52
FRANCIS BACON	53
Vědění je moc	53
Metoda indukce, význam experimentu	53
THOMAS HOBBS	53
JOHN LOCKE	54
Teorie poznání	54
DAVID HUME	55
Kritika metafyziky	55
GEORGE BERKELEY	56
HODNOCENÍ EMPIRISMU	56
OSVÍCENSTVÍ	58
Změny v myšlení a pohledu na společnost	58
JEAN-JACQUES ROUSSEAU	58
Návrat k přirozené rovnosti lidí	58
IMMANUEL KANT	59
Oblasti Kantova zkoumání	59
Co mohu vědět, poznat? Je možná metafyzika jako věda?	60
Stupně poznání	60
Co mám konat?	61
Heteronomní etika	61

Kategorický imperativ	61
Etika autonomní a formální	62
Etika povinností	62
Kategorický imperativ a svoboda lidské vůle	62
Praktický imperativ: Člověk jako účel o sobě, nikoli jako prostředek	62
Hodnocení, kritika a Hans Jonas	63
FILOZOFIE 19. STOLETÍ	65
NĚMECKÁ IDEALISTICKÁ FILOZOFIE	65
JOHANN GOTTLIEB FICHTE	65
FRIEDRICH WILHELM JOSEPH SCHELLING	65
GEORG WILHELM FRIEDRICH HEGEL	65
Absolutní duch a myšlenka vývoje	66
Dialektika jako zdroj dění a vývoje = dialektické myšlení jako metoda poznání	66
Stupně vývoje	66
Duch subjektivní, objektivní a absolutní	67
Hodnocení a kritika filozofického myšlení Hegela	67
SØREN KIERKEGAARD	68
Tři stadia v životě jednotlivce: estetické, etické a náboženské	68
Náboženská víra	68
Ne myslit je být, nýbrž věřit je být	69
ARTHUR SCHOPENHAUER	69
Svět jako vůle	69
Svět jako představa	69
Člověk	70
Hodnocení a kritika filozofického myšlení Schopenhauera	70
FRIEDRICH NIETZSCHE	70
„Vůle k moci“ a „věčný návrat téhož“	71
Bůžky kácet	71
Bůh je mrtev!	72
Nadčlověk je smysl země... ..	72
Morálka panská a otrocká	72
Hodnocení a kritika Nietzscheho filozofického myšlení	73
AUGUSTE COMTE / POZITIVISMUS	73
UTILITARISMUS	73
KARL MARX	74
DIALEKTICKÝ MATERIALISMUS	74
HISTORICKÝ MATERIALISMUS	74
Základna a nadstavba	74
Způsob výroby	74
Společenské třídy.....	74
Příčina společenského vývoje	75
Odcizení	75
Vize budoucího vývoje: socialismus a komunismus	75
Hodnocení a kritika Marxova filozofického myšlení	76
FILOZOFIE 20. STOLETÍ	79
PRAGMATISMUS	79
Podstata filozofie pragmatismu	79
ANALYTICKÁ FILOZOFIE	80
Podstata analytické filozofie	80
RANÝ WITTGENSTEIN	81
NOVOPOZITIVISMUS, VÍDEŇSKÝ KRUH A RUDOLF CARNAP	82
POZDNÍ WITTGENSTEIN	83
WILLARD VAN ORMAN QUINE	83
RICHARD RORTY	84
FILOZOFIE MYSLI	84
Mohou počítače myslet?	84
Mohou mít počítače vědomí?	85
KARL POPPER: KRITICKÝ RACIONALISMUS	86
FILOZOFIE ŽIVOTA: HENRI BERGSON	88
EDMUND HUSSERL A FENOMENOLOGIE	89
Fenomenologie.....	89
MARTIN HEIDEGGER	89
RANÝ HEIDEGGER	89
Kritika filozofické tradice a ontologický rozdíl	89
Lidská existence: Pobyť (něm. Dasein)	90

<i>Lidská existence jako vržený projekt a bytí k smrti</i>	90
POZDNÍ HEIDEGGER	91
<i>Význam a vliv Heideggerova filozofického myšlení</i>	91
JAN PATOČKA	91
EXISTENCIALISMUS: GABRIEL MARCEL, ALBERT CAMUS, JEAN-PAUL SARTRE A KARL JASPERS	91
<i>Absurdita lidského údělu</i>	92
GABRIEL MARCEL: BEZNADĚJ A NADĚJE	92
ALBERT CAMUS: ABSURDNO A REVOLTA	92
<i>Albert Camus: Cizinec</i>	92
<i>Albert Camus: Mýtus o Sisyfovi</i>	92
<i>Albert Camus: Člověk revoltující</i>	93
<i>Albert Camus: Mor</i>	93
SVOBODA LIDSKÉ VŮLE / JEAN-PAUL SARTRE	94
<i>Jean-Paul Sartre: Existencialismus je humanismus</i>	94
KARL JASPERS	94
<i>Karl Jaspers: Svoboda jako dar</i>	94
FILOZOFIE DIALOGU	97
MARTIN BUBER	97
<i>Já a Ty</i>	97
<i>Teologický exkurz: Cesta člověka podle chasidského učení</i>	97
<i>Problém člověka</i>	98
EMMANUEL LÉVINAS	98
<i>Totalita a nekonečno, Stejně a Jiné</i>	98
<i>Etika předchází ontologii</i>	99
KŘESŤANSKÁ FILOZOFIE	99
PIERRE TEILHARD DE CHARDIN	99
DIETRICH BONHOEFFER	100
HANS KÜNG	101
STRUKTURALISMUS A POSTSTRUKTURALISMUS	103
POSTMODERNÍ FILOZOFIE	103
MICHEL FOUCAULT	103
JEAN-FRANÇOIS LYOTARD	104
JACQUES DERRIDA	104
<i>Hodnocení a kritika postmoderní filozofie</i>	104
JMENNÝ REJSTŘÍK	106
POUŽITÁ A DOPORUČENÁ LITERATURA	107